

Een masker op Sardinië

Jos Engelen

In de streek Barbagia op Sardinië staat het Carnaval in directe verbinding met het dagelijkse leven, met de levensvoorwaarden van de boeren en herders, met de natuur: volledig zwart zijn de aangezichten van de "Thurpos" uit Orotelli. Gehuld in lange donkere uitdossing trekken zij door de straten.

In geheel Sardinië komen de z.g. Mamuthones voor, een Carnavalsmasker en betekent: een gek, een niet volledig toerekeningsvatbare persoon. Mamuthones is een synoniem voor Maimones, dit zijn de aanhangers van Dionysos, de god van de wijn en de vruchtbaarheid. Een van deze Dionysosscenes beeldt een schare razende, wild schreeuwende volgelingen af, die een stier offeren. Dit ritueel wordt elk jaar met Carnaval uitgebeeld. Daarvoor werd vroeger de dorpsgek gebruikt en als men die niet had werd er een arme donder voor ingehuurd.

In Orgosolo droeg deze persoon een zwart houten masker, het lijf werd bedekt met een geitenvel en hij werd aan een touw gebonden. Aan het andere eind van het touw bevond zich de Maimone Issocadore, een gemaskerd persoon, gekleed in traditionele kleding. Issocadore genaamd omdat hij een soca, een grote zweep met lederen stroken om het vee bijeen te houden, in zijn hand had. De Maimone, die aan het touw vastgebonden zat, beschreef zo de achtervolging van Dionysos.

Een hedendaags kunstenaar liet zich inspireren door dit gegeven en vervaardigde aan de hand van deze maskers een aantal gezichtspijpen, gemaakt van rode klei. Als steel benutte hij simpel hout uit de streek. Het gebogen mondstuk, van dezelfde houtsoort, werd met een manchetring op de steel gemonteerd. Pijp één toont de verdwaasde uitdrukking van de dorpsgek en is ongeverfd. Pijp twee en drie zijn uitgevoerd in een groenachtige kleur en laten eveneens "maskers" zien met dwaze uitdrukkingen en gelaatsafwijkingen. Deze curieuze, handgevormde pijpen houden de herinnering levend aan een oud heidens en vervolgens verchristelijkt gebruik! Datering van deze "moderne" pijpen: circa 20 jaar oud.